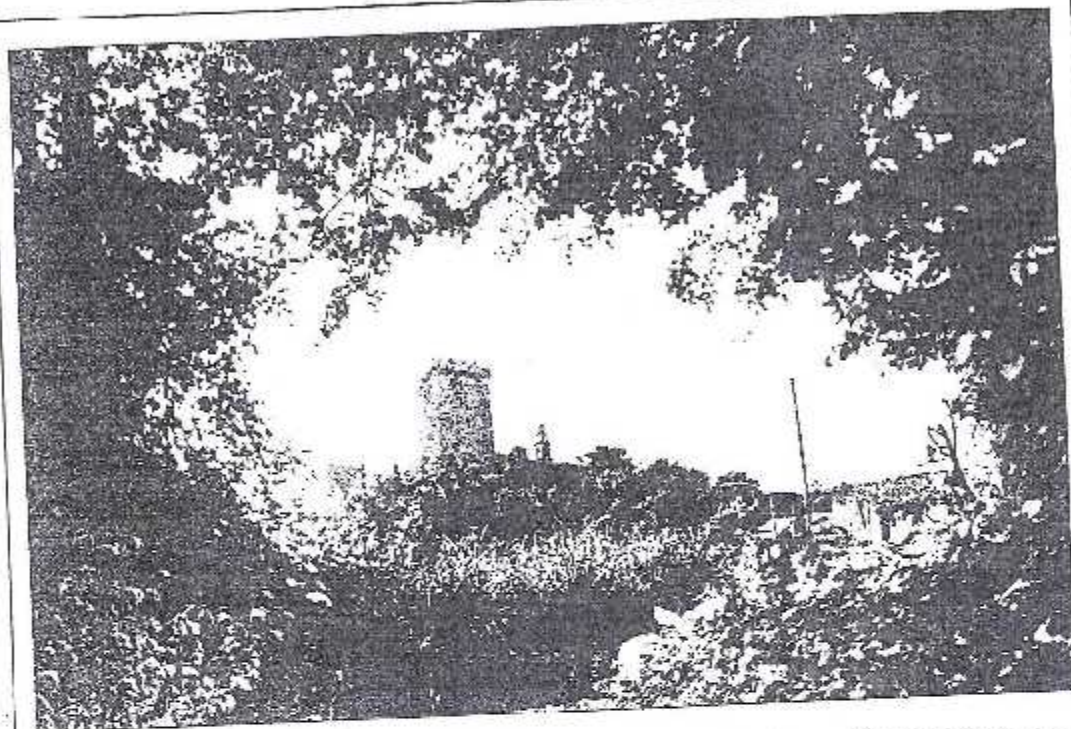

Crustarianos que os pedras montañas le buraran e sus lo invisibles a sus ciegos, esas palabras ritmadas e sagradas da tribo — as mais antigas e as máis fermosas — nos contaban como é ese castro, como un so seu relicto, partindo das súas invisibilidades, das velles fotografías.

A Concellaría de Cultura de Monforte de Lemos, por iniciativa de Ramón de Arca que, na anterior lexislatura foi o seu titular, remata de publicar un álbum de velles fotografías titulado *Monforte en imaxes* con fermosa e competente pebiño do actual secretario do concello Xulio González Puente, cello de citas de ilustres escritores casteláns — e non só casteláns — citas as que non temos nada que cixetar e si moito que admirar. A nós, na nosa literatura, parécenos que pu entender e explicar ao noso país — ao que Monforte pertence — os escritores galegos algo teñen que dicir, comenzando por Rosalía e rematando por Otero Pedraio ou Cunqueiro, outras — estas con derradeiros — de fermosas páxinas sobre a cidade en particular e do País de Lemos en xeral, son falar dos escritores locais que tamén hai algún. Un todos xéneros — reportaxes — o prólogo é aceptado, xentoso e ilustrativo o que xa é moito.

Monforte en imaxes vendéuse unha barba cidade en todas as librerías locais. A xente prefere ollar imaxes a leer. A imaxe é a lectura, ou no revés, cúmplenlante. A imaxe é a concreción e a palabra a abstracción. Concreción e abstracción xuntas, según a nosa entender, están moi perto da perfección. Os libros de fotografías, sobre de todo os referidos a vilas ou cidades, están sendo hai anos, moi de mérita. Neste que nos ocupa restamos de falar un pe debaixo de cada fotografía. Nós levamos trinta e catro anos habitando na Cidade do Cabe u, repasando estas velles fotografías, podemos reconocer a moitos personaxes monfortinos que nestas figuran como Muelo Pousión, gloria do fútbol local ou Manuel Hermida Balada, mesquencibel Cronista Oficial da cidade.

Desde vello estamos con Paracelso quen sostíña que tidais cousas creadas teñen un corpo visible e outro invisible. Nada máis certo. Gustaríanos que algún descubriera o corpo invisible de algunhas cidades como Compostela, Roma, Betanzos, Modrovedo, Florencia, Lisboa ou este noso Monforte de Lemos dos nosos días e dos nosos erros.

A cidade visible e a invisible

Este será un obrigado labor dos cronistas oficiais. Pín dinalos había que facerles un esmo con termos obrigados: escribir un relato do corpo invisible da súa cidade.

As velles urbes adórganse sempre ao pé dun río ou dun monte. En ocasións distínguense de monte e do río. Ou de seus outeiros como Roma e Lisboa. E hai algunhas cruzadas por un par de ríos como Granada, bañada polo Darro e o Genil ou Betanzos dos Cabeceiros — un preferiría a alemanzan fozes das Marmas — arruñada polo Mendo e conetada polo Mondeu. Non sabemos a razón mais nós sempre tratamos ao Mendo de don e ao Mando de señor, anque no fondo, o tratamento ven a ser o mesmo.

Todo se apagou unha mañá de neve

A celedal cidade de Monforte de Lemos "coronada de torres convexas de los cielos" ten mont e río. O preciso pra ter unha fermosísima urbe se non houbera aparcas de vocación que exercen e exercen. Pra facer retorno do seu corpo invisible comece partír de seu corpo visible. Ademais das súas velles ruas, largas como unha vida stocmeada, é preciso fixarse nas súas prazas, dispostas en forma de cruz e circundadas de nacente a poente. O brazo longo da cruz comenza na Plaza da Estación, segunda pola de Dr. Goyanes e pola de España, tam grandes e altas, continuará pola da Compañía un espasión incenso e desclado, comprendendo xentaría lineal das fermosas e herexianas do Colexio de Nosa Señora e

Antiga e repolaría na Praza de Casado, totalmente destruída, con lembranza de vendidas, canos clarificadores e o muro do muro competido co sol e co outono nos desaparecidos arredores de madeira. O brazo pequeno desta imaxinaria cruz irá do Campo de San Antonio á Praza do Fínico ou dos Chinos, hai deladamente íntima e pueblina no mellor sentido da palabra, pensada dos pastos como as follas do seo arborado. Dentro deste conxunto urbano unha subleada tradición labrega e artesana cuberta con taboas porque maltratadas néboas, que mesmo afegaran língua e canchóns prontos pra conversaría nun castiño apropiante e suada e moitos canchóns despersonalizados, impoños pois institucionais disorganizados a través do radio e da televisión. Paralela a esta súa de pedimos descubrir outra cruz, a formada polo Cabe e pola Avenida de Galicia. Como acertadamente escribiu Lois Diéguez:

Todo se apagou unha mañá de neve e a rúa, o bairro, a Vila fixaron sen frores nen pastos

Na cidade invisible, a que comece descubriña prouso a pousar, habitan os antigos levismos, os canchóns condes gremios ou costosos — e mesmo ambos caros e voz — os ciguabrilos rúdeos, as xemas do canchón, os soños, os anxelos e as frustacións rúentivas que semellan desembocar, entre nós, na indolencia e no nihilismo.

Gustaríanos que os poetas monfortinos se buscaran o rostro invisible a súa cidade e, cras polabros ritmados e sagradas da tribo — as mais antigas e as máis fermosas — nos contaran como é ese rostro, orda un no seu relicto, partindo das súas invisibilidades, das velles fotografías. Estas xentosas ab os poden comunicar coas palabras dunha creación. Nos sospitamos que o rostro invisible de Monforte de Lemos, delicadamente lexicónimo, ten a gracia da gótica e a suntuosa resplandecencia, rutilante veido por unha misteriosa beleza que, sen fábula, naceu na praza rúbrica de Beñito Vico.

Por Manuel María